

General-pukovnik
Ivan KUKOČ
član Izvršnog komiteta
Predsedništva SKJ

SAVEZ KOMUNISTA JUGOSLAVIJE U IZGRADNJI I JAČANJU OPŠTENARODNE ODBRANE I DRUŠTVENE SAMOZAŠTITE

OPŠTENARODNA ODBRANA I DRUŠTVENA SAMOZAŠTITA —
ZNAČAJNI ČINIOCI DALJEG SOCIJALISTIČKOG SAMOUPRAVNOG
PREOBRAŽAJA DRUŠTVA*

Rezultati u organizovanju opštenarodne odbrane ubrajaju se u najznačajnija ostvarenja našeg ukupnog socijalističkog društvenog razvoja, ne samo zbog toga što je ojačana odbrambena snaga i učvršćena nezavisna i nesvrstana pozicija naše zemlje, već i zbog toga što su njenim organizovanjem socijalistički samoupravni društveni odnosi prošireni i na ovu oblast društvene djelatnosti i što se time opštenarodna odbrana pojavila kao jedan od značajnih činilaca daljeg socijalističkog samoupravnog preobražaja društva i jačanja samoupravne društvene pozicije radnih ljudi i građana i što je, dakle, postala nerazdvojna komponenta svakodnevne borbe svih organizovanih socijalističkih snaga društva za razvoj samoupravljanja i socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa.

Aktivnosti na izgradnji i jačanju opštenarodne odbrane postale su svakodnevni dio življenja naših radnih ljudi i građana. Gotovo da nema društvene sredine u kojoj se pitanjima opštenarodne odbrane, manje ili više redovno i uspješno, ne bave svi društveni činioци.

Ne manji značaj za dalji ukupni razvoj socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa ima i široka akcija na organizovanju i ostvarivanju društvene samozaštite u koju su posljednjih mjeseci uključeni gotovo svi subjekti društva. Podstaknuta Zaključcima 13, a zatim

* Autor je napisao ovaj prilog na osnovu predavanja održanog 21. I 1976. godine članovima aktiva predavača opštinskih, Univerzitetskog i Gradskog komiteta SK Beograd.

ocjenama i stavovima 14. sjednice Predsjedništva CK SKJ, ta akcija je pokrenula radne ljude i građane, a posebno komuniste i organizacije i rukovodstva Saveza komunista, na aktivniji odnos prema mnogim negativnim pojavama u našem društvu, nastalim kao posljedica malograđanskog liberalnog ponašanja, koje je bilo zahvatilo mnoge naše društvene sredine.

Ali, pojačana aktivnost našeg društva na organizovanju i jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, koju posebno podstiče i razvija Savez komunista, ne samo vani nego i u nekim našim sredinama, pogrešno se tumači kao posljedica pogoršane unutrašnje situacije i oslabljenog međunarodnog položaja naše zemlje.

Očito je da u takvim tumačenjima ima zle namjere i da su ona u najvećem broju slučajeva proizvod raznih špekulacija onih kojima ne odgovara naša unutrašnja politika dosljedne izgradnje socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa, ravnopravnosti i bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti, a ni naša nezavisna spoljna politika ravnopravne saradnje i nesvrstavanja. Jer, našoj javnosti i dobronamjernim ljudima kod nas i u svijetu, koji su makar i najpovršnije obaviješteni o našem društvenom razvoju, dobro je poznato da smo i na planu unutrašnje političke stabilizacije i na planu daljeg jačanja međunarodnog ugleda i položaja naše zemlje postigli naročito posljednjih godina zapažene rezultate. Tim rezultatima mi, doduše, nismo još zadovoljni. Ali, ne zbog toga što su više nego do sada ugroženi naš unutrašnji društveni razvoj i naša nezavisnost, već zbog toga što dostignuti stepen razvoja socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa zahtijeva i omogućava da, osloncem na aktivnu ulogu i samoupravljačku inicijativu radnih ljudi i građana, dalje razvijamo zaštitu svih vrijednosti naše socijalističke samoupravne zajednice i ojačamo njenu bezbjednost i odbrambenu snagu.

Bilo bi, međutim, pogrešno ako bismo u svakom iskrivljenom tumačenju naših aktivnosti na jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite vidjeli zlu namjeru. Jer, sve ukazuje da se u najviše slučajeva radi o neobaviještenosti i da su ona nerijetko i svojevrstan odraz nedovoljnog razumijevanja ukupnih naših napora na dosljednoj realizaciji Ustava i odluka i stavova Desetog kongresa SKJ i očiglednog neshvatanja idejne, političke i društvene suštine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite.

U pitanju je, u prvom redu, neshvatanje da se opštenarodna odbrana i društvena samozaštita izgrađuju i razvijaju na osnovama Ustavom utvrđenog i neotuđivog samoupravljačkog prava i obaveze radnih ljudi i građana da, odlučujući o proizvodnji i proizvodnim odnosima, uslovima rada i stvaranja materijalnih, naučnih, kulturnih i

drugih društvenih i ličnih dobara, neposredno odlučuju i o odbrani i zaštiti svih tih vrijednosti i da je, otuda, *pojačana aktivnost na organizovanju i ostvarivanju društvene samozaštite i opštenarodne odbrane sastavni dio pojačane aktivnosti i ukupne borbe Saveza komunista Jugoslavije za dosljedniju primjenu ustavnih principa i realizaciju odluka i stavova Desetog kongresa SKJ u daljoj izgradnji našeg socijalističkog društva na samoupravnim društvenim odnosima.*

Ne radi se, dakle, ni o posebnoj ugroženosti zemlje, a ni o tjera-
nju vještica i zavođenju »čvrste ruke«, kako ovu našu pojačanu ak-
tivnost žele da prikažu nacionalisti i liberali, već o *dosljednom nas-
tavljanju i daljem širenju procesa transformacije funkcija države u
neposredne funkcije radnih ljudi i građana*, koji je u nas započet
uvođenjem samoupravljanja još 1950. godine, odnosno nešto ranije
— stvaranjem prvih radničkih savjeta. To što ove aktivnosti na or-
ganizovanju i ostvarivanju društvene samozaštite u praksi povezu-
jemo sa borbom za jačanje zakonitosti, za intenziviranje idejnog rada
i mobilniji odnos svih društvenih subjekata prema negativnim druš-
tvenim pojavama, posebno prema aktivnostima neoinformbirovaca i
drugih neprijatelja naše zemlje, sasvim je prirodno i proizlazi iz idej-
ne, političke i društvene suštine društvene samozaštite. Jer, društve-
na samozaštita nije i ne može biti sama sebi svrha. Njen je osnovni
društveni smisao upravo u tome da opštom mobilnošću i aktivnim od-
nosom radnih ljudi i građana prema svim pojavama koje narušavaju
sigurnost, moralne, političke i druge vrijednosti socijalističkog samo-
upravnog društva, obezbijedi stabilniji i nesmetani razvoj socijalisti-
čkih samoupravnih društvenih odnosa, garantuje dosljednu primje-
nu Ustava, poštovanje zakonskih prava i obaveza i neprekidno izgra-
đivanje visokih normi moralnog ponašanja i pojedinaca i svih samo-
upravno konstituisanih i drugih društvenih organa, organizacija, us-
tanova i institucija. Otuda, samo u onoj mjeri u kojoj aktivira radne
ljudе i građane u borbi protiv sasvim konkretnih negativnih društve-
nih pojava, društvena samozaštita može ispuniti i izvršavati svoju
osnovnu društvenu funkciju. S tim u vezi ona se može i mora poja-
viti u društvu, uslovno rečeno, i u funkciji »čvrste ruke«, u funkciji
organizovanijeg i odlučnijeg suprotstavljanja svim negativnim druš-
tvenim pojavama, među njima i liberalizmu i dogmatizmu. Ali, ne
»čvrste ruke« u birokratsko-etatističkom smislu, jer se društvena
samozaštita javlja i kao najsnažnija prepreka i odlučujući činilac or-
ganizovanijeg i odlučnijeg suprotstavljanja birokratizmu. Radi se,
dakle, o »čvrstoj ruci« samoupravno organizovanih radnih ljudi i gra-
đana kojima je podjednako tuđa birokratska samovolja kao i svaki
javašluk, neodgovorno ponašanje i malograđansko-liberalističko o-
malovažavanje socijalističkih društvenih normi.

Pored pogrešnog shvatanja i zlonamjernog tumačenja naše unutrašnje političke situacije i međunarodnog položaja naše zemlje, na nerazumijevanju idejne, političke i društvene suštine opštenarodne odbrane i društvene samozaštite se temelje i neke druge zablude prisutne u teorijskim raspravama, sadržajima javnog informisanja i praksi ostvarivanja ovih društvenih funkcija i djelatnosti.

Često se, naime, opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti prilazi kao nekim posebno organizovanim društvenim organizacijama, odnosno kao posebnim oblicima društvenog organizovanja. Na takvom poimanju ovih društvenih funkcija se onda grade nastojanja da se i međusobni odnos opštenarodne odbrane i društvene samozaštite razjasni kao odnos između zasebnih društvenih organizacija, pa se pokušava odgonetnuti koja je od ovih tako zamišljenih organizacija šira, a koja uža i da li je opštenarodna odbrana dio društvene samozaštite ili obrnuto. Pri tome se pozivaju u pomoć i lingvistička tumačenja ova dva pojma, stvara se hijerarhijska ljestvica organa i organizacija opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, ostvaruje se njihova stroga podjela na državne, društvene i samoupravne, one koji se mogu i one koji se ne mogu podruštвити, itd.

Niko, naravno, ne osporava potrebu teorijskih klasifikacija i, na toj osnovi, utvrđivanja međusobnih odnosa opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Ali ovako date, te klasifikacije, umjesto razjašnjavanja društvene uloge i funkcija opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, samo unose zbrku i upućuju nas nepotrebno na rasprave od kojih praksa može imati više štete nego koristi. Jer, one se zasnivaju, prije svega, na pojednostavljenoj shemi organizovanosti i odnosa koja se temelji na klasičnom poimanju odbrambenog i bezbjednog organizovanja društva, i istom takvom shvatanju uloge države u ostvarivanju tih funkcija u našem socijalističkom samoupravnom društvu.

U vezi s tim treba, na prvom mjestu, istaći da ni opštenarodna odbrana, ni društvena samozaštita ne predstavljaju nikakav novi oblik društvenog organizovanja. Jer, *radni ljudi i građani ne ostvaruju svoja ustavna prava i obaveze u odbrani i zaštiti putem posebnog organizovanja, već time što se u okviru postojećih oblika svoga društvenog organizovanja javljaju u funkciji neposrednih nosilaca prava i obaveza i u ovim oblastima društvenog života.* Neki posebni oblici organizovanja (komisije, odbori, savjeti i sl.) javljaju se samo u funkciji radnih, tj. pomoćnih tijela u okviru postojećih oblika društvenog organizovanja i djelovanja.

Istina, pored ovih pomoćnih tijela u okviru postojećih oblika društvenog organizovanja radnih ljudi i građana u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti su se pojavile i neke nove društvene ustanove (samoupravna radnička kontrola, društveni pravobranilac samoupravljanja, sudovi udruženog rada). Ali, suština organizovanja i ostvarivanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite nije u zamjeni postojećih putem stvaranja novih — »više podružtvljenih« organa i organizacija odbrane, bezbjednosti i zaštite, već u podružtvljavanju ovih funkcija tako da u njihovom izvršavanju nađu prostora svi subjekti društva u skladu sa svojom ulogom u ukupnom društvenom životu.

Organizovanjem novih tijela i organa društvene samozaštite i opštenarodne odbrane mi nismo ukinuli i ne namjeravamo, barem u doglednoj budućnosti, ukinuti ni jedan od postojećih organa i organizacija odbrane, bezbjednosti i zaštite. Postojeći specijalizovani organi i organizacije odbrane i zaštite, kao što su armija, milicija, organi gonjenja i drugi u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti, ne mijenjaju, štaviše, ni svoje prvobitne takozvane klasične funkcije i zadatke. *Ali se svi oni u opštenarodnoj odbrani i društvenoj samozaštiti dovode u takve društvene odnose koji ih stavljaju u poziciju organa i organizacija u službi samoupravno organizovanih radnih ljudi i građana, namijenjenih i specijalno organizovanih i osposobljenih za izvršavanje određenih zadataka u odbrani i zaštiti društva.*

Otuda, u organizacionom smislu gledano, niti može opštenarodna odbrana biti dio društvene samozaštite niti društvena samozaštita dio opštenarodne odbrane. To su dvije, međusobno neodvojive funkcije ovog našeg socijalističkog samoupravnog društvenog sistema, onakvog kakav on jeste. Funkcije koje neposredno i istovremeno obavljaju svi subjekti tog sistema: i oni kojima su izraženi najširi oblici društvenog organizovanja i neposredne vlasti radnih ljudi i građana (društveno-političke i druge društvene organizacije, zborovi radnih ljudi i građana), i oni koji predstavljaju delegatski oblik ispoljavanja njihove vlasti (delegacije, delegatske skupštine), a i svi oni koji se ispoljavaju kao izvršni organi upravljanja i naše socijalističke samoupravno konstituisane vlasti (radnički savjeti, izvršna vijeća i dr.), ili kao organi uprave, specijalizovani organi, organizacije, ustanove i institucije samoupravno organizovane države namijenjeni za izvršavanje sasvim određenih zadataka u odbrani i zaštiti (JNA, TO, Narodna milicija, organi državne i javne bezbjednosti, sudstva, inspeksijski, nadzorni organi i organi kontrole, itd.). Svi oni imaju sasvim od-

ređena, ustavom i drugim pravnim aktima utvrđena prava, obaveze i zadatke i u odbrani i u zaštiti, i predstavljaju istovremeno elemente i sistema opštenarodne odbrane i sistema društvene samozaštite.

Zato, ako bismo i prihvatili mogućnost shematskog upoređivanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite, morali bismo uočiti i konstatovati da se radi o dvije potpuno istovjetne sheme. Jer, i u jednoj i u drugoj takvoj shemi morali bi nam se pojaviti svi, dakle potpuno isti društveni subjekti, uključujući i sve navedene i druge specijalizovane organe, organizacije, ustanove i institucije, jer i svi oni imaju istovremeno veoma značajne i odbrambene i bezbjednosne funkcije i zadatke.

Time, naravno, ne želim poistovetiti opštenarodnu odbranu i društvenu samozaštitu i izbrisati svaku granicu između njih i u pogledu funkcija i zadataka, i u pogledu načina njihovog ostvarivanja. Namjera mi je bila samo da ukažem da se odnosi između opštenarodne odbrane i društvene samozaštite ne mogu utvrđivati upoređivanjem nekakvih organizacionih shema ili samih pojmova, već jedino putem sagledavanja i upoređivanja njihovih društvenih funkcija i zadataka, i načina ostvarivanja tih funkcija i zadataka. A to je mnogo složeniji posao nego shematsko ili lingvističko upoređivanje i zahtijeva više prostora i vremena nego što omogućuje ovakvo izlaganje.

Zato bih istakao da opštenarodna odbrana i društvena samozaštita imaju mnogo toga zajedničkog, da se kao društvene funkcije jedna na drugu oslanjaju i jedna iz druge proizlaze. Čak do te mjere da se stvara privid da je opštenarodna odbrana dio, odnosno element društvene samozaštite, ili da je društvena samozaštita dio, odnosno element opštenarodne odbrane. Jer, i *opštenarodna odbrana i društvena samozaštita imaju, prije svega, potpuno iste idejne, političke i društvene osnove*, i, kao što smo već istakli, podjednako predstavljaju neposredne funkcije radnih ljudi i građana i našeg socijalističkog samoupravnog društvenog sistema. Kako imaju zajednički osnovni zadatak: odbranu i zaštitu ustavnog poretka i teritorijalnog integriteta SFRJ, tekovina socijalističke revolucije, slobode i nezavisnosti, ravnopravnosti i bratstva i jedinstva naših naroda i narodnosti — on im je i osnovni smisao postojanja, organizovanja i ostvarivanja. Tim prije što i opštenarodna odbrana i društvena samozaštita ostvaruju taj svoj osnovni zadatak podjednako i u ratu i u miru i što je, u uslovima povezanog djelovanja spoljnog i unutrašnjeg neprijatelja i stalne primjene politike pritisaka, raznih oblika subverzivnog djelovanja i prijetnji oružanom intervencijom, teško odvojiti funkciju odbrane od funkcije zaštite isto kao što je praktično nemoguće odvojiti funkciju odvracanja agresora u miru od funkcije odbrane u ratu.

Na svemu tome što im je zajedničko, što ih međusobno povezuje i jednu na drugu oslanja, Savez komunista mora stalno izgrađivati jedinstven idejni pristup i voditi jedinstvenu idejnu i političku akciju na organizovanju, neprekidnom razvijanju i jačanju opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Ne samo zbog toga što jed no ako se budu skladno razvijale opštenarodna odbrana i društvena samozaštita mogu dati optimalne rezultate u odbrani i zaštititi naše socijalističke samoupravne zajednice, nego i zbog toga što je njihov razvoj međusobno uslovljen. Na to je već prilično jasno ukazala i praksa. Jer, poznato je da se zaostajanje u organizovanju i ostvarivanju društvene samozaštite u jednom momentu pojavilo kao ograničavajući faktor daljeg razvoja opštenarodne odbrane, a nije slučajno bilo ni to što se društvena samozaštita počela izgrađivati u okvirima opštenarodne odbrane, kao njen sastavni dio.

Ali i pored toga što imaju mnogo zajedničkog, opštenarodna odbrana i *društvena samozaštita se ne mogu poistovjećivati*. Iako jedna iz druge proizilaze i jedna na drugu se oslanjaju, to su ipak dvije funkcije našeg političkog sistema koje se međusobno razlikuju, prije svega, u predmetu i sadržaju, a zatim i u načinu ostvarivanja, i posebnih i zajedničkih zadataka.

To zahtijeva od Saveza komunista i diferenciran pristup pojavama i problemima koji se javljaju u praksi organizovanja, dalje izgradnje i jačanja opštenarodne odbrane i društvene samozaštite. Tim prije što je opštenarodna odbrana konceptijski već dosta cjelovito definisana, što su u njenu realizaciju uključeni manje-više gotovo svi subjekti društva i što je u velikoj mjeri njena idejna, politička i društvena suština postala svojina radnih ljudi i građana, dok, istovremeno, na planu organizovanja i ostvarivanja društvene samozaštite činimo tek prve značajnije korake i stičemo tek prva — početna iskustva.

To, naravno, ne znači da Savez komunista nema obaveza i zadataka u oblasti idejnog i političkog usmjeravanja daljeg konceptijskog razvoja opštenarodne odbrane. Naprotiv, praksa nameće potrebu stalnog preispitivanja postojećih i iznalaženja novih rješenja koja će neprekidno usklađivati razvoj opštenarodne odbrane sa društveno-ekonomskim razvojem zemlje, razvojem socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa i političkog sistema, a i zahtjevima koje budu nametali međunarodni odnosi i primjena vojne sile u njima.

Međutim, ne zanemarujući idejna i politička pitanja dalje razrade koncepcije, težište aktivnosti organizacija i rukovodstava Saveza komunista u daljoj izgradnji i jačanju opštenarodne odbrane mora biti na borbi za što dosljednije ostvarivanje već definisanih idejnih i političkih opredjeljenja i konkretnih zadataka. Kao najaktuelniji na

tom planu ističu se zadaci osposobljavanja građana, posebno omladine, za obavljanje raznovrsnih dužnosti u odbrani, na daljoj modernizaciji, organizacionoj izgradnji i učvršćivanju moralno-političkog jedinstva jedinica JNA, teritorijalne odbrane i civilne zaštite, kao i u praktičnom osposobljavanju organizacija udruženog rada i radnih zajednica (privrede, uslužnih i drugih društvenih djelatnosti) za izvršavanje proizvodnih i drugih zadataka u ratu.

Iako se radi o sasvim konkretnim zadacima koji zahtijevaju angažovanje, na prvom mjestu stručnih organa odbrane, komandi i štabova jedinica, za njihovu realizaciju moraju biti odgovorne organizacije i rukovodstva Saveza komunista. Na njima je, u prvom redu, obaveza da obezbijede da se rešenja i njihova realizacija odvijaju u skladu sa karakterom socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa, da ne prevlada prakticizam koji najčešće vodi ka tehnokratskim rješenjima, idejnoj nedosljednosti i tradicionalizmu. A te tendencije su nam u praksi još uvijek vidno prisutne. Tako se u organizacijama udruženog rada, na primjer, još uvijek svi poslovi odbrane vode centralizovano, umjesto da se, u skladu sa njihovim ustavnim konstituisanjem, ta prava i obaveze prenose u osnovne organizacije udruženog rada. Isto tako, ni u mjesnim zajednicama nisu još stvoreni uslovi da se ispolje kao organizatori oružane borbe i otpora na svom području, itd.

KRUPNI ZADACI I OBAVEZE SAVEZA KOMUNISTA

Sve to govori da organizacije i rukovodstva Saveza komunista imaju veoma krupnih obaveza i zadataka u daljoj izgradnji i jačanju opštenarodne odbrane i da moraju brže prevazilaziti praksu u kojoj se javljaju više kao politički mobilizatori društvenih snaga na realizaciji odluka donešenih u stručnim organima i štabovima. Na njima je obaveza *da idejno i politički usmjeravaju cjelokupnu izgradnju i razvoj svih komponenata opštenarodne odbrane* i da neposrednom brigom za kadrove i kadrovsku politiku u svim strukturama odbrane obezbjeđuju što dosljedniju realizaciju idejnih opredjeljenja Saveza komunista na ovom području.

Da bi mogli uspješno ostvarivati obaveze i zadatke u opštenarodnoj odbrani, organizacije i rukovodstva Saveza komunista moraju se idejno-politički, organizaciono mobilizacijski i u svakom drugom pogledu osposobljavati.

Kada su u pitanju obaveze i zadaci Saveza komunista na organizovanju, daljoj izgradnji i jačanju društvene samozaštite, mislim da

su opredjeljenja, stavovi i zaključci 13. sjednice Predsjedništva CK SKJ još sasvim svježi i aktuelni, jer se oni svakodnevno potvrđuju u praksi.

Ukazujući neposredno na te ocjene, stavove, zaključke i zadatke, a i na ocjene i stavove 14. sjednice Predsjedništva CK SKJ, razmotrićemo samo neka pitanja.

Naime, nameće se zaključak da je aktivnost na zadacima društvene samozaštite u većem broju društvenih sredina još uvijek prilično zatvorena i da sporo prodire van organizacija i rukovodstava Saveza komunista, specijalizovanih društvenih tijela i stručnih organa bezbjednosti i zaštite. Pored toga, naš je utisak da je u nekim stručnim organima primjetno osjećanje početništva, izvjesne nesigurnosti, iščekivanja i, otuda, sporosti u traženju puteva i načina njihovog bržeg uključivanja u procese organizovanja i ostvarivanja društvene samozaštite. Takvu praksu moramo odlučno i što brže prevazilaziti. Jer, nema razloga za oklijevanje ni za sporost. Ne samo zbog toga što imamo ustavna rješenja, Rezoluciju Savezne skupštine, Zaključke 13. sjednice Predsjedništva CK SKJ o zadacima Saveza komunista i idejne i političke osnove organizovanja i ostvarivanja društvene samozaštite, a i druga dokumenta, već i zbog toga što u organizovanju i ostvarivanju društvene samozaštite ne polazimo ni od čega.

Istina, od donošenja Rezolucije Savezne skupštine i Ustava, a naročito od Desetog kongresa i 13. sjednice Predsjedništva CK SKJ, dijeli nas relativno kratak vremenski razmak. Ali, za nama su, prije svega, prilično bogata iskustva i saznanja do kojih smo došli tokom dvadeset petogodišnje borbe za razvoj socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa, a i nemala iskustva i saznanja stečena u dosadašnjoj izgradnji i jačanju opštenarodne odbrane kao neposredne funkcije radnih ljudi i građana i našeg socijalističkog samoupravnog sistema.

Ta iskustva i saznanja ne samo da nam omogućuju već nas i obavezuju da sigurnije i brže prevladavamo slabosti početništva. To više što je iza nas i relativno dug period intenzivne idejne i političke akcije koju, s nesmanjenim intenzitetom, vodi Savez komunista još od 21. sjednice Predsjedništva SKJ, a naročito poslije Pisma druga Tita i Izvršnog biroa. Iz te akcije je proistekla i veoma živa politička aktivnost koja je, podstaknuta, u prvom redu, odlukama Desetog kongresa, a zatim i konkretnim mjerama Predsjedništva CK SKJ, dala sasvim vidljive rezultate i na planu borbe protiv poznatih idejnih devijacija, neprijateljskog djelovanja i drugih društveno negativnih pojava, i na planu jačanja budnosti i razvijanja veće osjetljivosti ko-

munista i svih radnih ljudi i građana u odnosu prema svemu onome što otežava naš društveni razvoj.

Ostvareni rezultati u borbi protiv nacionalizma, dogmatizma i drugih vidova neprijateljskog djelovanja, uz postepeno i sve vidljivije prevladavanje oportunističkog i liberalnog odnosa prema društveno negativnim pojavama, uticali su da se stvori politička klima u kojoj se organizovanje i ostvarivanje društvene samozaštite pojavilo ne samo kao sastavni dio i bitan uslov daljeg razvoja i jačanja socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa, već i kao nezamjenljiv oblik neposrednog ispoljavanja pojačanog interesa radnih ljudi i građana da odlučno i svim sredstvima, uključujući i vlastito angažovanje, štite sebe, svoj samoupravni društveni položaj, ustavni poredak, tekovine socijalističke revolucije, ostvarenu ravnopravnost, bratstvo, jedinstvo, slobodu i nezavisnost naših naroda i narodnosti, društvena i lična materijalna dobra, i sve druge vrijednosti naše socijalističke samoupravne društvene zajednice.

To nam omogućava, a i obavezuje nas, da idemo smjelije i u pravno-normativno regulisanje i u razvijanje procesa *podruštvljavanja* poslova bezbjednosti i zaštite, tim prije što je očevidno da bez aktivnog odnosa radnih ljudi i građana prema pitanjima bezbjednosti i zaštite nema i ne može biti organizovane društvene samozaštite. Da bismo to obezbijedili, moramo, prije svega, učiniti sve da se u aktivnosti na organizovanju i ostvarivanju društvene samozaštite mnogo šire nego do sada uključe sve društveno-političke i društvene organizacije, a prije svega organizacije SSRN, čija je ukupna uloga u organizovanju i ostvarivanju društvene samozaštite izuzetno značajna.

Kako se aktivan odnos radnih ljudi i građana prema pitanjima bezbjednosti i zaštite može razviti samo na osnovu pune informisanosti i visoke političke svijesti o potrebi neposrednog angažovanja, to bi osnovni zadatak ovih organizacija u ovom momentu morao biti razvijanje široke idejno-političke i informativno-propagandne aktivnosti na objašnjavanju idejnih osnova i društvene i političke suštine društvene samozaštite i što širem i objektivnijem informisanju o svim vrstama ugrožavanja osnovnih društvenih vrijednosti i prava i sloboda radnih ljudi i građana.

Podstičući takvo angažovanje društveno-političkih i društvenih organizacija, organizacije i rukovodstva Saveza komunista se moraju, istovremeno, odlučno boriti protiv pojava sektaštva u ostvarivanju društvene samozaštite i za prevazilaženje klasičnog poimanja bezbjednosne kulture koja, u uslovima organizovane društvene samozaštite, ima veoma malo zajedničkog sa pojmom bezbjednosne kulture u građanskom ili etatističkom smislu te riječi.

Kao aktivan subjekt, radni čovjek i građanin ne može u društvenoj samozaštiti biti stavljen u položaj običnog izvještača stručnih organa bezbjednosti. Idejno-političko poimanje društvene samozaštite uključuje sve ono što ona prema Ustavu sadrži. Naime, kao oblik samoupravnog organizovanja radnih ljudi, ona se ne pojavljuje isključivo u funkciji zaštite od neprijateljske aktivnosti i kriminalnih radnji, nego je ona i faktor odbrane i zaštite cjelokupnih vrijednosti samoupravnog društva, uključujući i organizovanje za zaštitu individualnih prava građanina, a i sredstvo samoupravnog organizovanja protiv nesamoupravnog ponašanja nas samih i naših vlastitih institucija. Prema tome, organizovanje građanina i njegovo aktiviranje na zadacima društvene samozaštite mora neprekidno to imati u vidu, i iz te širine treba da proizilaze i sadržaj i oblici njegove samozaštitne aktivnosti. Pravo i obaveza građanina je, prije svega, da bude informisan, da cijeni probleme i pojave i da zahtijeva od svih društvenih subjekata, a posebno od stručnih organa i organizacija, da izvršavaju svoje Ustavom i drugim pravnim aktima utvrđene zadatke i obaveze. Ali, kao nosilac prava, obaveza i odgovornosti za bezbjednost i zaštitu, radni čovjek i građanin se ne može ponašati samo kao subjekat koji zahtijeva od drugih da se bezbjednosno ponašaju. On se i sam mora uključiti u realizaciju zadataka, informisati, između ostalih, i stručne organe o svojim zapažanjima, utiscima i saznanjima i, u cjelini, biti aktivan činilac cjelokupnog procesa organizovanja i ostvarivanja društvene samozaštite. Mora se, dakle, u svemu samozaštitno ponašati.

Izgrađivanju takve uloge radnog čovjeka i građanina u društvenoj samozaštiti mora biti podređeno djelovanje ne samo organizacija Saveza komunista i drugih društveno-političkih i društvenih organizacija, nego i svih drugih subjekata samozaštite, a posebno stručnih organa bezbjednosti, uključujući tu i organe krivičnog gonjenja, a i organe inspekcije, nadzora i kontrole.

Orijentišući se tako, stručni organi moraju brže prevladavati praksu u kojoj se javljaju kao neki saradnici sa strane koji samo pomažu subjektima društvene samozaštite. Njihova stručna pomoć je, naravno, neophodna. Ali, još je neophodnije da se oni neposrednije uključuju u sve procese organizovanja i ostvarivanja društvene samozaštite i svoju ulogu, obaveze i zadatke sagledavaju u okviru cjelovitog sistema društvene samozaštite čiji su oni sastavni dio.

Obezbjedivanje takvog ponašanja ovih organa i organizacija nije, naravno, samo njihova stvar, niti je to obaveza samo komunista koji

rade u njima. Prostor za njihovo šire društveno angažovanje, povezivanje sa drugim subjektima društvene samozaštite i za veće usklađivanje njihovog djelovanja sa zahtjevima radnih ljudi i građana i društvenih sredina u kojima ostvaruju svoje zakonima utvrđene funkcije i zadatke moraju stvarati društveno-političke i društvene organizacije, samoupravni organi i delegatske skupštine, a prije svega organizacije i rukovodstva Saveza komunista.

Zbog toga je, pored političke mobilizacije svih društvenih snaga u borbi protiv društveno-negativnih pojava i neprijateljskog djelovanja, neophodno obezbijediti da se svuda tamo gdje to još nije učinjeno konstituišu i što potpunije aktiviraju koordinaciona tijela društvene samozaštite. Toj obavezi organizacije i rukovodstva Saveza komunista moraju prići i stalno *prilaziti kao političkom, a ne organizacionom ili tehničkom pitanju*. Ne samo zbog toga što se aktivno djelovanje ovih tijela pojavljuje kao značajan činilac područstvovanja poslova bezbjednosti i zaštite, već i zbog toga što će samo sinhronizovanim akcijama svih društvenih subjekata i njihovim koordiniranim djelovanjem društvena samozaštita postati aktivni činilac ukupne borbe koju vodi Savez komunista Jugoslavije za socijalistički samoupravni preobražaj društva i za dosljedno ostvarivanje Ustava i odluka Desetog kongresa SKJ.